

Výtisk číslo:

05

**Rozbor současného stavu
a vývoje členské základny strany**

**Informativní materiál předsednictva ÚV KSČ
projednaný dne 27. srpna 1971**

TAJNÉ!

Září 1971

ROZBOR SOUČASNÉHO STAVU A VÝVOJE ČLENSKÉ ZÁKLADNY STRANY

Informativní materiál předsednictva ÚV KSČ
projednaný dne 27. srpna 1971

Formování členské základny, péče o její kvalitu a potřebný růst patří k základním úkolům marxisticko-leninské strany, všech jejích orgánů a organizací. Potvrzují to zkušenosti celého mezinárodního komunistického hnutí a půl století revolučních bojů naší komunistické strany. Vyžaduje to i další rozvoj socialismu v naší vlasti.

XIV. sjezd KSČ uložil, aby ústřední výbor strany komplexně posoudil otázky dalšího zkvalitňování a růstu stranických řad. Na základě poučení z uplynulého vývoje strany a společnosti stanovil budovat stranu důsledně na leninských principech její výstavby, v zájmu jejího třídního poslání.

Stranickým orgánům a organizacím bylo XIV. sjezdem strany uloženo trvale a cílevědomě upevňovat revoluční charakter strany posilováním jejího dělnického jádra z řad nejlepších politicky a ideově vyspělých příslušníků dělnické třídy, družstevního rolnictva a socialistické inteligence; upevnit vztah strany k mladým lidem a věnovat zvýšenou pozornost jejich výběru a přijímání do strany, zejména dělnické mládeže.

Naléhavost a složitost tohoto úkolu je dána i tím, že otázkám formování členské základny strany nebyla v minulosti věnována potřebná pozornost. Dlouhodobě se v ní projevovaly negativní jevy, které nebyly aktivně a cílevědomě řešeny ani ve výchově komunistů, ani v přijímání nových členů a které se otevřeně projevily v období krize ve straně v letech 1968-1969.

Dubnové zasedání ústředního výboru KSČ v roce 1969 vytvořilo podmínky k tomu, aby marxisticko-leninské síly ve straně mohly svést rozhodný boj o obnovení revolučního marxisticko-leninského charakteru strany a její vedoucí úlohy ve společnosti. K tomu došlo zejména v období výměny členských legitimací, kdy

byla rozbita centra pravicového oportunismu a revizionismu, kdy se strana organizačně rozešla s lidmi, kteří opustili zásady marxismu-leninismu, a do značné míry i s těmi, kteří byli delší dobu pasivní a lhostejní k její politice.

Potvrdilo se, že politika strany, její provádění, úspěchy či neúspěchy podstatně ovlivňují rozvoj členské základny, stejně jako formování členské základny ve všech souvislostech zpětně působí na realizaci politiky strany a její akceschopnost.

Hlavní zaměření a způsoby rozvoje členské základny strany v dalším období je nutné stanovit v souladu s požadavky, které jsou kladeny na leninskou stranu a její třídní poslání, a zároveň přitom vycházet z rozboru minulého vývoje i současného stavu členské základny strany a úkolů XIV. sjezdu KSČ.

Uplynulé období a současný stav v členské základně strany a předpoklady jejího dalšího formování

Po vítězství Sovětského svazu nad hitlerovským fašismem v roce 1945 vzrostla velmi výrazně přitažlivost idejí marxismu-leninismu a autorita KSČ, která jako jediná politická síla v čele našich národů důsledně bojovala za národní a sociální osvobození československého pracujícího lidu. Osvobození Československa Sovětskou armádou dále upevnilo tradičně dobré vztahy československé dělnické třídy a širokých vrstev pracujících k prvému socialistickému státu - Sovětskému svazu. KSČ cílevědomým a důsledným uskutečňováním programu dovršení národní a demokratické revoluce a přechodu k revoluci socialistické, programu nové zahraničně politické orientace Československa na nerozborné přátelství a spojení s SSSR vyjadřovala nejvlastnější zájmy dělnické třídy a širokých vrstev našich pracujících.

Tyto skutečnosti měly i přímý vliv na přitažlivost politiky KSČ, staly se spolu s úspěchy mezinárodního komunistického a dělnického hnutí základním motivačním faktorem pro stále širší vstupování dělníků i příslušníků ostatních sociálních skupin do řad strany.

Na druhé straně tím, že se KSČ stala vedoucí politickou silou a později vládnoucí stranou, rozšiřovaly se její funkce při zabezpečování výstavby socialismu a jeho dalšího rozvoje.

Svůj početní růst usměrňovala strana s přihlédnutím k tomu, aby umožnila politicky nejvyspělejším příslušníkům jednotlivých sociálních vrstev vstup do svých řad a zabezpečila všechny funkce, které musí plnit jako vedoucí politická síla v naší společnosti. Přihlížela přitom i k tradičně vysoké početnosti stranických řad, kterou měla od svého založení, i k vysoké politické a zájmové organizovanosti naší společnosti. Výměna členských legitimací v r. 1970 však současně ukázala, že poté, co se strana stala vládnoucí, rostl počet různých souběžců i kariéristů, kteří vstupovali do KSČ a rozměňovali její řady. Vážnou chybou bylo, že se strana po roce 1948 důsledně od těchto a dalších cizích živlů soustavně neočišťovala.

1. K celkovému početnímu stavu a vývoji členské základny strany

Pro uplatňování vedoucí úlohy strany má rozhodující význam kvalita členských řad; přesto nelze podceňovat ani jejich početnost.

Počet členů strany se v uplynulých letech neustále pohyboval vysoko nad 1 miliónem členů:

- v roce 1945 měla strana	965 000 členů
- v roce 1946 měla strana	1 043 000 členů
- v roce 1947 měla strana	1 393 000 členů
- v roce 1948 měla strana	2 535 000 členů
- v roce 1955 měla strana	1 400 000 členů
- v roce 1967 měla strana	1 700 000 členů

Tyto údaje ukazují značné výkyvy v početnosti členské základny strany; tyto výkyvy se projevovaly i v jejím sociálním a věkovém složení.

K 1. lednu 1970 bylo v řadách strany celkem 1 535 537 členů. Výměnou členských legitimací se strana očistila od pravicových oportunistů, revizionistů a valné části pasivních členů, ale zů-

stala i nadále početnou stranou: k 1. lednu 1971 měla 1 194 191 členů.

Poměrně vysokou organizovanost obyvatelstva v KSČ i po výměně legitimací ukazují tyto údaje:

území	obyvatel v tisících		podíly členů KSČ k obyvatelstvu v %	
	všech	nad 18 let	všech	nad 18 let
české kraje	9 927	7 343	9,4	12,6
slovenské	4 572	3 064	5,8	8,7
ČSSR	14 449	10 407	8,2	11,5

V uplynulém období docházelo uvnitř členské základny strany ke změnám, které měly vliv na její složení.

Jde o tyto změny:

- přechod dělníků-komunistů do skupiny inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků;
- růst stupně školního vzdělání komunistů;
- růst absolutního počtu i podílu členů strany z generace, která nepoznala z vlastní zkušenosti antagonistickou třídní společnost, třídní boj a byla vychovávána a formována socialistickou společností;
- úbytek dělníků ekonomicky činných /za uplynulých 22 let se snížil jejich podíl ze 47,2 % v r. 1947 na 26,1% v r. 1971/;
- neustálý růst podílu členů strany z nedělnických skupin /v r. 1966 tvořil 54,3 % a v r. 1970 se zvýšil na 55,2% všech členů strany/;
- zvyšování průměrného stáří členů strany způsobené nedostatečným přijímáním mladých lidí do strany.

Jak je nezbytné cílevědomě řídit další růst strany a její sociální a věkové složení, dokazují i zkušenosti z dosavadního vývoje členské základny. Kdyby nebylo zabezpečeno další přijímání do strany, ubývalo by ročně asi 40 000 členů /úmrtí, vyloučení,

zrušení členství apod./ . Závažné je, že toto snížení by znamenalo zhoršení kvalitativních stránek členské základny, především sociálního a věkového složení. Dále by se snižoval počet ekonomicky činných členů strany a narůstal by generační problém, což vše by mělo vážné důsledky na schopnost strany realizovat svou vedoucí úlohu na všech stupních a úsecích života společnosti.

K tomu, aby bylo zabezpečeno neustálé upevňování vedoucí úlohy strany ve společnosti, jeví se vzhledem k jejímu vývoji a s přihlédnutím k historickým zkušenostem strany i ke zkušenostem bratrských komunistických stran jako potřebné do roku 1981:

- udržet počet ekonomicky činných členů strany nebo dosáhnout jeho menšího zvýšení /cca 875 000 ekonomicky činných/;
- zvýšit podíl ekonomicky činných dělníků z dnešních 26,1 % na 32 % /tj. z 310 000 na 330 000/;
- zvýšit podíl věkové skupiny do 30 let ve straně z 9,8 % na 20 % /tj. z 116 000 na 250 000/.

To předpokládá přijmout do r. 1981 okolo 400 000 nových členů s tím, že většina bude z řad dělnické třídy a z mladších věkových kategorií.

Řízení početnosti stranických řad je nezbytné vždy přísně podržet potřebám vedoucí úlohy strany, zlepšování jejího kvalitativního složení a upevnění jejího vlivu na rozhodujících místech a tam, kde v minulosti došlo k oslabení.

2. Ke stavu a vývoji sociálního složení strany

Jednou z rozhodujících podmínek, která ovlivňuje kvalitu stranických řad, je její sociální složení. Komunistická strana Československa je předvojem dělnické třídy, je vedoucí silou socialistické společnosti a hlavním nositelem její jednoty.

Dělnická třída je nejpevněji spjata se socialistickým zřízením, s marxisticko-leninskou ideologií a celkovou perspektivou komunismu. Její postavení ve výrobě, koncentrovanost a organizovanost, progresivní změny v její kvalifikační struktuře, zkušenosti z politických bojů za socialismu i při jeho výstavbě

ji předurčují k postavení vedoucí třídy naší společnosti, které trvá i po vítězství socialistických výrobních vztahů.

Společenskou úlohu dělnické třídy zvýrazňuje i sám její počet, který činí cca 3 400 000 a spolu s rodinnými příslušníky tvoří více než polovinu celkového počtu obyvatel ČSSR. Svými politickými postoji a činy v rozhodující míře ovlivňuje ostatní vrstvy naší společnosti.

V uplynulém období došlo zároveň v naší společnosti k řadě hlubokých a zásadních změn. Likvidací vykořisťovatelských tříd se podstatně změnila třídní struktura naší společnosti. Mění se i povaha jednotlivých tříd a sociálních skupin na základě změn podmínek jejich existence. Změnily se i vztahy mezi existujícími třídami a sociálními skupinami, i když je nutné mít stále na zřeteli, že výstavba socialistické společnosti probíhá u nás relativně krátkou dobu a ve společnosti dožívají vlivy předcházejících vývojových etap.

XIV. sjezd strany charakterizoval změny v třídní struktuře naší společnosti a ukázal na to, že stále výraznějším rysem našeho příštího vývoje bude sbližování dělnické třídy, družstevního rolnictva, socialistické inteligence a ostatních vrstev pracujících, překonávání rozdílů mezi městem a vesnicí, duševní a fyzickou prací, upevňování jednoty lidu na základě marxisticko-leninské ideologie.

Závěry sjezdu o charakteru a dalším vývoji třídní struktury socialistické společnosti jsou důležitým východiskem pro další řízení sociálního složení strany. Základem ovšem je, že strana byla, je a bude stranou dělnické třídy, což vyžaduje zvyšovat organizovanost nejlepších příslušníků dělnické třídy ve straně a dbát, aby neustále rostla vzdělanost, kultura, politické a třídní uvědomění dělnické třídy.

V současném období má strana ve svých řadách kolem 60 % členů původním povoláním dělníků. Dělníků včetně dělnických důchodců je ve straně 44,8 %. Závažné však je, že silně poklesl počet členů strany z kategorie dělníků ekonomicky činných, tedy těch, kteří bezprostředně pracují v materiální sféře a mohou

uplatňovat vedoucí úlohu strany na rozhodujících místech, tj. na závodech.

Od XIII. sjezdu poklesl podíl ekonomicky činných dělníků ve straně o 6,8 % / z 32,9 % na 26,1 %/. Takový pokles není v žádné jiné skupině. Ještě výraznější je tento pokles ve srovnání s rokem 1947, kdy ekonomicky činní dělníci tvořili 43,9 % členské základny strany.

Zastoupení dělníků ve straně se ve vztahu k ostatním sociálním skupinám vyvíjelo od r. 1966 následovně:

Podíl sociálních skupin v KSČ v letech 1966-1971 /v %/

	1966	1967	1968	1969	1970	1971
dělníci	45,7	45,1	44,6	43,9	42,-	44,8
z toho:						
ekon. činí	32,9	31,6	30,4	29,3	26,1	26,1
důchodci	12,8	13,5	14,2	14,6	15,9	18,7
členové JZD	5,5	5,3	5,2	5,-	5,2	4,9
příslušníci inte-						
ligence	31,-	31,2	31,7	32,1	32,1	30,5
ostatní důchodci	4,5	4,8	5,2	5,4	6,-	6,5
jiná povolání	13,3	13,6	13,3	13,6	13,7	13,3

Potřebná organizovanost a aktivní účast dělníků ve straně má spolu s dalšími činiteli podstatný význam pro upevňování marxisticko-leninského charakteru strany i pro provádění třídní dělnické politiky. V současné době je ve straně z 3 400 000 dělníků organizováno 9,1 %, tzn., že téměř každý 10 dělník je členem strany.

Nutnost zabývat se organizovaností dělníků ve straně vyplývá i z porovnání s ostatními sociálními skupinami. To ukazují tyto údaje:

Sociální skupina	Pracuje v nár. hospod. /starší 18 let/	Počet členů KSČ	% organi- zovanosti v KSČ
dělníci	3 400	311	9,1
inž.-tech. pra- covníci	720	176	24,4
administrativní pracovníci	510	113	22,1
ostatní duševní pracovníci	450	74	16,4
provozní prac.	660	59	8,9
členové JZD	710	58	8,2

/Údaje v tisících osob./

V průmyslových odvětvích, kde jednoznačně převládá dělnická třída, neodpovídá procento její organizovanosti ve straně procentu ostatních sociálních skupin a činí v průměru jen 7 % až 8 % celkového počtu dělníků pracujících v těchto odvětvích. Svědčí o tom tyto údaje: /Tabulku viz na str. 11./

Uvedená fakta ukazují, že v dalším období je jedním z prvořadých úkolů zvýšit podíl ekonomicky činných dělníků ve straně, a to jak v absolutním počtu, tak i v poměru k ostatním sociálním skupinám. Jako potřebné se ukazuje dosáhnout do 5 let nejméně 28,5 % a do 10 let 32 % podílu ekonomicky činných dělníků ve složení strany. V přijímání se zaměřit především na rozhodující odvětví národního hospodářství, na nejdůležitější podniky a závody. Hlavní pozornost věnovat mladým dělníkům, kteří by měli tvořit většinu z nově přijímaných členů a kandidátů.

Zároveň s tím je ve stranické práci nezbytné daleko cílevědoměji a účinněji využívat příslušníků dělnické třídy-důchodců. V současném období /jak ukazují poznatky, bude tomu tak i v dalších letech/ tvoří značnou část členů strany /18,7 %/. Tento po-

Stranická organizovanost dělníků v rozhodujících odvětvích k 1.1.1971

Odvětví	Počet dělníků členů KSČ	Z počtu čle- nů KSČ je dělníků v %	Z počtu děl- níků je členů KSČ v %
Výroba elektřiny a tepla	4 038	52,8	13,9
Průmysl paliv, vý- robků z uhlí a nafty	16 659	64,5	11,9
Metalurgie čer. a barevných kovů	20 109	60,7	11,7
Chemický a gumá- renský průmysl	9 441	52,3	10,4
Strojírenský a kovo- dělný průmysl	55 517	50,5	8,1
Průmysl stavebních hmot	6 432	57,1	8,-
Stavebnictví	17 453	45,8	-
Spotřební průmysl	34 319	55,-	5,9
Průmysl potravin a pochutin	11 860	52,9	8,-
Ostatní průmysl	1 640	48,5	8,2

měrně široký a zkušený aktiv není dostatečně využíván, jeho činnost je omezována jen na uliční a vesnické organizace strany. Přitom by bylo výhodné, aby se daleko účinněji podíleli na výchově zejména mladé dělnické třídy přímo na závodech, v prostředí, které znají, se kterým byli dlouhá léta spjati. To předpokládá přijmout v tomto směru i potřebná organizační opatření.

x

Důležitým úkolem, který stojí před stranickými orgány a organizacemi, je posílit vliv strany na vesnici. To je nutné nejenom proto, že přes 40 % obyvatelstva ČSSR žije na venkově, že zemědělská výroba měla a má podstatný vliv na rozvoj naší ekonomiky a na růst životní úrovně lidu, ale zejména proto, že družstevní rolnictvo je nejbližším spojencem dělnické třídy a pevnou oporou socialistické společnosti. Družstevní rolník se stále více přesvědčuje o přednostech společného hospodaření, neboť narůstající používání techniky a strojů přibližuje práci v zemědělství práci v průmyslu a zároveň se postupně vyrovnávají sociální a kulturní rozdíly mezi městem a vesnicí. Tento proces stále pokračuje a napomáhá dalšímu sbližování dělnické třídy a družstevního rolnictva.

Své pevné sepětí s družstevní zemědělskou výrobou a se socialistickým zřízením prokázalo družstevní rolnictvo v letech 1968 až 1969, kdy nedopustilo rozklad družstevní zemědělské velkovýroby, ale naopak významně přispělo k celkové hospodářské konsolidaci země.

Aktuálnost řešení této otázky je v současném období zvýšena rychlou přestavbou socialistické vesnice. Kromě toho značná část členů strany - příslušníků JZD je ve vyšších věkových kategoriích, přičemž ve 354 obcích není vůbec vytvořena stranická organizace. I procento organizovanosti ve straně /8,2 %/ je pod průměrem organizovanosti ostatních vrstev. Tyto nedostatky ztěžují ve svých důsledcích účinné uplatňování vedoucí úlohy KSČ na vesnici.

Na základě předpokládaného vývoje bude zhruba během 5-10 let pracovat v JZD cca 550 000 pracovníků. Vzhledem k úloze družstevních rolníků a úkolům strany by bylo potřebné dosáhnout u členů JZD stejné organizovanosti jako u dělnické třídy, tj. cca 10-12 % organizovanosti, což se rovná 55 000-65 000 členů JZD organizovaných v KSČ /tj. 5-5,5 % členské základny strany/. Přestože se tím počet členů strany - členů JZD v podstatě nezvýší, bude tento úkol značně náročný, neboť půjde ve značné míře o formování nové stranické generace.

Další zkvalitnění členské základny strany na vesnici současně vyžaduje, aby byla posílena z řad nejlepších dělníků - pracovníků státních statků a strojních traktorových stanic. Zároveň je třeba, aby stranické organizace na vesnici posilovaly vliv strany i přijímáním kandidátů z těch úseků, které sice bezprostředně nezabezpečují zemědělskou výrobu, ale jejichž pracovníci mají značný společenský vliv /učitelé, lékaři atd./ na vesnici.

Přes vcelku příznivou situaci na vesnici půjde o velmi náročné úkoly vzhledem k tomu, že je nutné posílit vliv strany zejména tam, kde je z rozličných důvodů oslaben. Hlavní tíha zde leží na okresních výborech KSČ, které musejí poskytnout stranickým organizacím jak bezprostřední pomoc, tak jim zejména pomoci v přípravě a výchově kandidátů a nových členů strany.

x

Strana si byla a je vědoma společenské úlohy inteligence, která svým významem sehrává důležitou úlohu ve vývoji společnosti, zejména v dalším rozvoji vědeckotechnického pokroku. Podstatná část naší inteligence vyšla již z dělnických a zemědělských rodin. Inteligence není schopna společensky využít své práce bez dělnické třídy ani uskutečnit své technické, vědecké a umělecké záměry vně politického úsilí strany. Podobně dělnická třída bez přínosu tvořivé práce inteligence může obtížně uskutečňovat své cíle. Poučení z minulého období, kdy zejména část humanitní inteligence byla nositelkou revizionistických názorů a pravicově oportunisticky a protisocialisticky se angažovala, vyžaduje zvýšit nároky na posuzování politické pevnosti, ideové vy-

společnosti a politické aktivity příslušníků této sociální vrstvy, a to jak při přijímání do stranických řad, tak v průběhu členství ve straně.

Stále početnější skupiny inteligence, zejména technické, se výrazněji angažují ve prospěch další výstavby socialismu. Tím se vytváří možnost přijímat do řad strany politicky a ideově nejvyspělejší příslušníky inteligence. V dalším vývoji je nutné soustředit se v přijímání na rozhodující úseky ve výrobní sféře a na ty úseky, kde je nízká organizovanost a kde je třeba posílit politický vliv strany, jako např. v některých výzkumných ústavech, ve sdělovacích prostředcích, mezi studenty apod.

Podíl inteligence v celkovém počtu členské základny neustále narůstá. K 1.1.1971 tvořil 30,5% a na Slovensku 39,9%. V porovnání k jiným sociálním skupinám ekonomicky činných obyvatel je u inteligence poměrně vysoká organizovanost ve straně. V současném období činí 21,6% /z toho u inženýrsko-technických pracovníků 24,4%, u administrativních pracovníků 22,1%, u ostatních duševních pracovníků 16,4%/. Vysoká organizovanost inteligence ve straně, stejně jako její celkový podíl na počtech členů strany jsou ovlivňovány řadou činitelů:

- značná část inteligence vyrůstá přímo z dělnické třídy /roční dlouhodobý průměr činí 5 000 dělníků z řad členů strany/;
- působí zvýšený existenční zájem inteligence o členství ve straně oproti ostatním sociálním skupinám;
- nemalou část inteligence tvoří nomenklатурní kádry, strana potřebuje doplňovat tyto kádry o nové, třídně vyspělé, pokrokové příslušníky inteligence atd.

Přestože v současném období je ve straně poměrně vysoká organizovanost inteligence, projevují se nedostatky v její struktuře, rozmístění i věkové skladbě, zejména pak v malé organizovanosti mladé inteligence ve straně.

Musíme proto získávat nejlepší příslušníky z řad inteligence do strany, zejména z úseků, které rozhodují o dalším vědeckotechnickém pokroku, a z oblasti výchovy a kultury. Orientovat se při

výběru na ty, kteří byli vychováni v komunistických a dělnických rodinách nebo byli sami před vystudováním příslušníky dělnické třídy a družstevního rolnictva, hlásí se k idejím komunismu a proletářského internacionalismu a jsou politicky aktivní. K výrazným tradicím naší strany patří, že ve svých řadách měla přední představitele pokrokové inteligence. Ani dnes se strana neuzavírá před přijímáním příslušníků inteligence a ostatních vrstev naší společnosti, kteří stojí pevně na pozicích socialismu a dělnické třídy a chtějí se plně angažovat za politiku strany.

x

Při dalším upevňování vedoucí úlohy strany ve společnosti nelze pominout tendenci, která se projevuje v poměru ekonomicky činných členů strany a členů mimo společenský pracovní proces. Vzhledem k nedostatečnému přijímání nových členů, a to především z mladších věkových kategorií, se ve straně neustále snižuje počet členů ekonomicky činných. O jak velký pokles jde, ukazuje tato tabulka:

Rok	Ekonomicky činní		Mimo společ.prac.proces	
	počet	%	počet	%
1.1.1966	1 335 766	78,7	362 236	21,3
1.1.1970	1 141 873	74,4	393 664	25,6
1.1.1971	861 175	72,1	333 016	27,9

3. Ke stavu a vývoji věkového složení strany

Věkové složení je nedílnou součástí kvalitativních stránek složení strany. Proto při posuzování současného stavu a dalšího vývoje stranických řad nelze opomenout rozbor této otázky a stanovení zásad pro věkovou skladbu členstva strany. Pro příští vývoj strany a společnosti musí mít strana zformovánu, a to v žádoucím počtu, mladou generaci ve svých řadách. Dosáhnout přiměřeného vztahu mezi počtem členů věkově starších a mladých umožní uplatňovat ve stranické práci osvědčenou zásadu spojování zkušeností starých s elánem mladých.

XIV. sjezd KSČ potvrdil, že překonat nepříznivé věkové složení strany je přímo životní nutností. Je to dáno tím, že věkové složení strany je nepříznivé, neboť věkově mladší skupiny jsou ve straně zastoupeny velmi nedostatečně. To ukazují následující údaje.

Věkové složení strany ve vývoji od roku 1967

	1.1. 1967	1.1. 1968	1.1. 1969	1.1. 1970	1.1.1971 KSČ celkem	KSS
do 26 let	6,6	6,4	5,8	4,3	3,3	3,5
26-30 let	8,6	8,9	8,9	8,1	6,5	8,8
31-40 let	23,7	22,7	22,4	21,4	19,4	27,3
41-50 let	22,4	23,1	24,4	26,2	27,9	31,3
51-55 let	10,6	10,0	9,0	8,3	8,1	8,2
56-60 let	10,1	10,1	10,1	10,5	11,0	8,4
přes 60 let	18,0	18,8	19,4	21,2	23,8	12,5
věkový průměr					49 roků	43,3

Malá je organizovanost mladé generace, zvláště dělníků. Ve straně je organizováno jen 39 576 členů do 25 let, tj. 3,3 % členské základny; z toho je pouze 18 000 dělníků, tj. 1,5 % z celkového počtu členů. Přitom je ve společnosti celkem 2,1 miliónu mladých lidí ve věku 18 - 25 let, z toho přes 650 000 dělníků.

Obdobná situace je i u skupiny do 30 let.

Nedostatečná organizovanost příslušníků těchto věkových skupin ve straně je vážným upozorněním pro budoucí spojení strany s dělnickou třídou a ostatními pracujícími. Navíc znamená, že vliv strany na věkově mladší příslušníky obyvatelstva prostřednictvím jejích mladých členů je nyní velmi slabý. Malý počet členů strany z mladších věkových kategorií vytváří generační problém ve straně, a kdyby se tato situace neřešila, projevil by se v nedaleké budoucnosti i nedostatek funkcionářských kádrů.

Negativní věkové složení se promítá i v jednotlivých typech ZO KSČ. To ukazují následující údaje:

Nejlepší věkové složení mají závodní organizace - 75,7 % členů do 50 let; dělníků v této skupině je 28,2 %. Organizace JZD mají 46,7 % členů do 50 let; vesnické organizace 30 % a uliční organizace jen 12,8 %.

Členové nad 60 let se v jednotlivých typech ZO podílejí na členské základně takto:

v závodních organizacích	4,5 %
ZO v JZD	34,1 %
ve vesnických organizacích	51,6 %
v uličních organizacích	69,4 %

Z těchto údajů vyplývá, že až na závodní organizace bude řešení věkového složení ve všech dalších typech ZO velmi náročné. A protože noví členové budou v převažující míře přijímáni v závodních organizacích, bude příliv členů do ostatních ZO závislý na odchodu komunistů z ekonomické činnosti. V důsledku toho bude pro činnost těchto ZO i v dalším období nezbytná účast a pomoc registrovaných členů.

Z uvedených údajů, dále vyplývá, že ani vývojové tendence nejsou příznivé. Bez přihlédnutí k úbytkům a k přijímání nových členů a kandidátů by se v příštích 5 letech věkové složení strany vyvíjelo takto:

- od 23 do 30 let cca 40 000 členů
- od 31 do 60 let cca 740 000 členů
- starších 60 let cca 415 000 členů

Rychlý růst počtu členů strany-důchodců je způsobován tím, že v příštích letech přejdou do důchodu členové, kteří do strany vstupovali v poválečných letech, kdy byly největší počty přijímaných. Podobně značná část členů strany ekonomicky činných je v současné věkové kategorii 50 let a výše, a ti během 10 let přejdou také do skupiny důchodců.

Zkvalitnit potřebné věkové složení strany předpokládá, aby přijímání nových členů /kandidátů/ bylo zaměřeno především na věkovou skupinu do 35 let a aby většina z nově přijatých do strany byla v této věkové kategorii.

Z předpokládaného přijetí 200 000 členů za 5 let by bylo potřeba přijmout zhruba 160 000 do 35 let
40 000 nad 35 let

Toto věkové složení přijímaných kandidátů a členů by se kladně promítlo do věkové skladby již do 5 let. Do roku 1981 by pak věková skladba byla takováto:

	1971	1976	1981
do 30 roků	117 000	180 000	250 000
od 30 do 50 roků	564 000	510 000	470 000
nad 50 roků /bez úbytku/	512 000	690 000	840 000
předpokládaný úbytek /převážně z vyšších věkových skupin/	-	- 180 000	- 360 000

/Uváděné údaje jsou získány propočtem stavu členské základny k 1.1.1971 a předpokládaného pohybu členské základny v příštích 5 - 10 letech./

Dodržení tohoto postupu by zvýšilo podíl stranické organizovanosti mladých lidí do 30 let v roce 1981 zhruba na 8,3 %; jejich podíl na celkovém počtu členů KSČ by činil více než 20 %.

Zkvalitňování věkového složení strany nelze provádět izolovaně od zlepšování sociálního složení. To předpokládá, aby přijatí noví členové a kandidáti strany z věkové skupiny do 35 let byli většinou dělníci. Příznivé by bylo přijmout za 5 let 120 000 - 130 000 dělníků do 35 let. Obdobný postup by měl být i v letech 1976-1981, což by umožnilo dosáhnout předpokládaného podílu dělníků ve straně. To by příznivě ovlivnilo a upevnilo vztah mezi stranou a mladou dělnickou generací.

4. Současný stav členské základny strany

Splnění náročných úkolů v řízení kvalitativního růstu, věkového a sociálního složení strany lze dosáhnout, bude-li zabezpečeno cílevědomé formování současné členské základny. Na kva-

litě, jednotě, organizovanosti, disciplíně a příkladnosti současné členské základny závisí v rozhodující míře úroveň práce strany, realizace její politiky a její přitažlivost. Vzhledem k uplynulému vývoji, zejména ke krizi, jíž strana prošla, jde o vysoce náročný úkol.

Formování členské základny strany bylo po dlouhá léta /již dávno před lednem 1968/ zúženo převážně jen na kvantitativní hlediska, na globální nahrazování přirozených úbytků členů strany, mnohdy cestou náboru. Přitom současný stav v sociálním složení strany ukazuje, že při doplňování stranických řad bylo dlouhodobě podceňováno třídní hledisko.

Tato negativní skutečnost byla navíc prohlubována tím, že péče o členy strany prakticky končila jejich přijetím do stranických řad. Nízká úroveň výchovné práce ve straně, postupně sílící formálnost, která se zakořenila ve vnitrostranickém životě, a smířlivost k cizím ideovým vlivům nevytvářely podmínky k tomu, aby u členů strany byly náročně a cílevědomě formovány potřebné komunistické vlastnosti a rysy. V důsledku toho místo posilování dosavadních řad docházelo k jejich rozměňování a knarůstání pasivity. V takovýchto podmínkách se stále více rozšiřovaly názory a tendence straně a socialismu nepřátelské.

Orgány strany sice svými rozhodnutími usilovaly o překonání nesprávných tendencí v členské základně, avšak vytyčené cíle, zvolené cesty a metody nebyly důsledně realizovány.

Vážné politické důsledky tohoto vývoje se v plné ostrosti projeví v roce 1968-1969. Výměna legitimací ukázala na slabou znalost základů marxismu-leninismu, neznalost stanov a důležitých stranických dokumentů, odhalila celkem nízkou ideologickou vyspělost značné části členů strany.

V uplynulém dlouhodobém vývoji došlo rovněž ke snížení vážnosti jména člena strany. Nebyly v organické jednotě uplatňovány povinnosti a práva členů strany, zejména proto, že nebyly vytvářeny odpovídající podmínky pro aktivní účast širokých stranických řad na realizaci, ale také na tvorbě stranické linie.

Očista strany od oportunistů, revizionistů a rozchod se znač-

nou částí trvale pasívních členů při výměně stranických legitimací v roce 1970 měly rozhodující význam pro obnovení marxisticko-leninského charakteru strany, její ideové, organizační a akční jednoty. Tento nezbytný a vysoce pozitivní čin vytvořil předpoklady pro další formování členské základny strany podle náročných principů budování strany leninského typu.

Rozbor příčin narůstání vnitrostranické krize, způsob i forma jejího řešení v letech 1969–1970 a sama výměna stranických legitimací jednoznačně prokázaly závažnost a důležitost soustavného očišťování stranických řad od těch členů, kteří se rozcházejí s marxismem-leninismem, porušují stanovy strany a neplní stranické povinnosti. Výměna stranických legitimací zdůraznila nutnost posilovat vážnost členství ve straně a dodržovat leninské zásady formování členské základny strany.

Rozhodující při řešení všech těchto naléhavých problémů je politická akceschopnost současné členské základny; na ní především záleží, jakých výsledků bude dosahováno v realizaci závěrů XIV. sjezdu KSČ.

Jaký je stav v současné aktivizaci členských řad, ukazují některá zjištění.

Účast členů na členských schůzích základních organizací strany má v roce 1970 i v letošním roce stoupající tendenci. Je to patrné z údajů o počtu konaných schůzí základních organizací a účasti členů na schůzích.

Rok 1970	Počet konaných schůzí /v %/	Účast na schůzích z počtu všech členů /v %/
I.čtvrtletí	73,52	45,30
II.čtvrtletí	65,86	44,82
III.čtvrtletí	68,50	48,54
IV.čtvrtletí	91,63	58,65

Podstatný vzestup je především v posledním čtvrtletí 1970. Ani v jednom čtvrtletí od roku 1966 nebylo dosaženo tak vysokého čtvrtletního průměru v počtu konaných schůzí a průměrné účasti.

Údaje o výročních členských schůzích stranických organizací v roce 1971 ukazují další zlepšení. Účast činila 81,6 %. Je to zatím nejvyšší účast na výročních schůzích od roku 1967, kdy byla kolem 75 %. Údaje za I. pololetí 1971 o schůzové činnosti potvrzují nastoupený vývoj. V prvním čtvrtletí schůzovalo 86,2 % ZO KSČ s účastí 65,3 % členů, ve druhém čtvrtletí schůzovalo téměř 91 % ZO KSČ za přítomnosti 66,3 % členů strany.

Vysoký počet komunistů vystupuje na členských schůzích v diskusi. Na výročních členských schůzích to bylo 34 % z přítomných. Značná část členů projevuje otevřenost a kritičnost, věcný a konkrétní přístup k diskutované problematice. Vyslovuje souhlasná stanoviska s politikou strany a projevuje angažovanost za její uskutečňování.

Kladným rysem v diskusi na výročních členských schůzích je posun od celostátní politiky k politice místní.

Údaje ukazují tendence ke zlepšení, ale zároveň odhalují, že není překonán stav, kdy část členů zůstává pasívní, nechodí na členské schůze, nevystupuje a jejich spojení se stranou slábne. Jsou dosud základní organizace strany, kde leží odpovědnost za stranickou práci na úzkém okruhu komunistů-členů stranického aktivu a výborů organizací.

Tento stav je způsoben mimo jiné i tím, že schopnost stranických organizací rozpracovat linii strany na místní potřeby a podmínky je dosud malá. Proto se zde ani cílevědomě neukládají stranické úkoly, které by zabezpečovaly plnění přijaté linie. Podle zkušeností krajských výborů KSČ je tato menší realizační schopnost u 30–40 % základních organizací; tyto organizace vyžadují zvýšenou pomoc vyššího stranického orgánu.

Mimořádný význam pro překonání následků minulého krizového období má neustálá péče o ideový růst členů strany.

Po rozvratu v ideologické práci strany, jejíž součástí je vnitrostranické vzdělávání komunistů, bylo dosaženo některých pozitivních výsledků. Zvýšil se počet účastníků, zlepšil se obsah výchovy, zlepšilo se řízení a organizování vnitrostranického vzdělávání.

V roce 1970-1971 se zúčastnilo stranického školení v různých útvarech 904 000 členů strany a na 130 000 nestraníků; z toho se školilo 860 000 v útvarech základních organizací strany, z nich 115 000 nestraníků. Rozšířil se a zkonsolidoval i propagandistický a lektorský aktiv, který dosáhl počtu 70 000.

Vnitrostranické vzdělávání společně s ostatními úseky stranické práce napomohlo postupnému překonávání dezinformací o polednovém vývoji, přispělo k prohloubení třídního pohledu, pochopení vedoucí úlohy dělnické třídy a komunistické strany v socialistické společnosti, k pochopení zásad proletářského internacionalismu jako organické součásti veškeré činnosti strany. Podílelo se znovu na upevnění leninských principů a norem ve vnitřním životě strany a v její výstavbě, na celkové aktivizaci a ideové konsolidaci strany.

Přes uvedené pozitivní výsledky neodpovídá vnitrostranické vzdělávání dosud plně nárokům, které jsou kladeny na ideovou a politickou vyspělost členů, a nemá v tomto směru potřebnou účinnost.

Část členů strany plně nedoceňuje význam systematického a hlubokého studia marxismu-leninismu a současné politiky strany. Studium děl klasiků marxismu-leninismu a základních stranických dokumentů je povrchní a nedostatečné i u části funkcionářského aktivu. Studijní kázeň a úsilí se v řadě případů nevyznačovalo vysokou úrovní.

Při dalším zkvalitňování současné členské základny bude třeba vycházet z těchto poznatků a učinit potřebné závěry a opatření ke zlepšení výchovy členů strany.

Jedním z důležitých požadavků členství ve straně je pravidelné placení členských příspěvků. Ukazuje se, že i tento vztah členů ke straně se od výměny členských legitimací zlepšil. Přestože se počet členů strany oproti stavu k 1.1.1970 snížil o 341 000 členů, tj. o 22,2 %, bylo placení příspěvků téměř na úrovni r. 1966, kdy početní stav členů byl 1 641 000 a kdy byla i vyšší stupnice členských příspěvků. Absolutní příjmy za členské příspěvky vzrostly v roce 1970 o 3,5 % oproti r. 1969 a průměr zaplacených

členských příspěvků na jednoho člena stoupl o Kčs 2,70. To odráží do jisté míry vyšší stupeň stranické disciplíny, větší péči základních organizací a stranických skupin o členy strany.

O posílení disciplíny členů při plnění základních členských povinností svědčí i zlepšená péče vyřizování převodů členů z jedné základní organizace do druhé a důslednější plnění této povinnosti samými komunisty.

Významná úloha v životě strany i při plnění úkolů dalšího formování strany připadá stranickému aktivu. Rozhodující význam mají volení funkcionáři na všech stupních stranické výstavby. Jde o početný kádr funkcionářů, kteří tvoří téměř 1/4 všech členů strany, celkem 275 054 členů. O tuto sílu, ke které nutno ještě připočíst instruktorský sbor /asi 40 000/, profesionální pracovníky strany /přes 7 000/, lektory, propagandisty /kolem 70 000/ a vedoucí stranických skupin, se strana opírá při realizaci svých usnesení a provádění stranické politiky.

Tento početný sbor se nově zformoval na pozicích marxismu-leninismu v období výměny stranických legitimací, výročních členských schůzí a stranických konferencí. V jeho řadách je 1/3 nových funkcionářů, kteří nahradili dřívější členy výborů, mezi nimiž značná část měla nepevné postoje a mnozí byli nositeli pravcového oportunismu. Ideové politické zpevnění funkcionářského aktivu je zárukou důsledně marxistického přístupu k uskutečňování politiky strany.

Ve složení funkcionářů došlo k dalším pozitivním změnám. Posílil se dělnický charakter, zejména ve složení výborů vyšších stranických orgánů. Celkem působí ve volených funkcích 72 654 dělníků, což je 26,5 % z počtu členů výborů. Proti minulým obdobím jde o znatelný vzestup počtu dělníků, kteří pracují ve stranických orgánech. Původním povoláním dělníci jsou 2/3 funkcionářů v základních organizacích a 3/4 funkcionářů ve vyšších stranických orgánech.

Věkové složení ukazuje, že přišlo do funkcí více soudruhů, kteří bezprostředně poznali období třídních bojů, aktivního odporu proti fašismu a počátků budování socialismu. Rozšířil se okruh

funkcionářů s dlouhodobějšími praktickými zkušenostmi ze stranické práce. V příštím období vyvstává velmi naléhavě potřeba přípravy mladých členů strany, aby mohli rozšiřovat funkcionářský aktiv a přímo v praktické politické práci se dále stranicky zakalovat.

Ve funkcionářském aktivu strany stoupá podíl členů, kteří absolvovali internátní stranické školení.

Zatímco v předchozím funkčním období mělo jen 6,3 % členů výborů základních organizací internátní stranické školení, pak v současném období má 13,3 % členů výborů ZO KSČ absolvován některý z typů internátního stranického školení. U předsedů ZO KSČ činí tento podíl 24,8 % oproti dřívějším 13,5 %. Rovněž všeobecná vzdělanostní úroveň je vysoká. Plná třetina funkcionářů má dokončené středoškolské a vysokoškolské vzdělání.

Uvedené poznatky získané z voleb na výročních členských schůzích a na okresních a krajských konferencích ukazují, že strana zpevnila složení funkcionářského aktivu.

Mimořádný význam má rozmístění komunistů a stranických organizací na jednotlivých úsecích a v místech politického, hospodářského a kulturního života země, aby strana mohla uskutečňovat svůj vliv a zabezpečovat vedoucí úlohu. Je proto nutné neustále sledovat rozmístění stranických sil a zajistit, aby převážná část komunistů pracovala ve výrobní sféře, kde se především rozhoduje o osudu socialistické výstavby.

Komunisté jsou nyní rozmístěni ve 41 431 základních organizacích strany. Počet základních organizací se od r. 1966 snížil o 6 500. V závodních organizacích strany je organizováno 62,9 % členů. Pokles počtu závodních organizací oproti roku 1966 představuje 7,5 %. Počet členů v závodních organizacích se po roce 1948 trvale pohyboval kolem jednoho miliónu členů, nyní činí cca 750 000 členů.

Uliční organizace jsou jediným typem organizací, kde se počet členů nepřetržitě zvyšuje. Odpovídá to zvýšenému odchodu členů do důchodu. Členů strany-důchodců je dvojnásobně více než na počátku padesátých let.

Závažným jevem je pokles počtu organizací na vesnici a skutečnost, že v 354 obcích neexistuje žádná stranická organizace. Ve výstavbě základních organizací nedochází jen ke snižování jejich počtu, zejména ve výrobní sféře, ale i k snižování jejich velikosti. Počet malých základních organizací se v roce 1970 zvýšil o 2 403. Téměř jedna čtvrtina organizací strany má jen 5-10 členů.

Rovněž počet zrušených a nově ustavených organizací je poměrně vysoký. Jen za I. pololetí 1971 bylo zrušeno 1 262 organizací a 777 nově ustaveno. Celkem bylo zrušeno anebo ustaveno 5 % organizací z celkového počtu za jedno pololetí. Nejvyšší pohyb se projevuje u organizací výrobního typu /v JZD činí 6,4 % a u organizací závodních 5,1 %/. Nestálost stavu základních organizací je neúměrná.

Současnou síť základních organizací, především ve výrobní sféře, je nutné dobudovat tak, aby na základě dalšího přijímání nových kandidátů strany a rozmístění členů strana především posílila svůj vliv v rozhodujících závodech, na úsecích, které rozhodují o dalším vědeckotechnickém pokroku, v oblasti vzdělání a kultury i v masových komunikačních prostředcích.

Výsledky dosažené v konsolidaci naší společnosti a strany, zejména samo jednání XIV. sjezdu KSČ, měly vliv na to, že dochází k růstu zájmu o členství ve straně. Také stranické organizace zvyšují cílevědomost v přijímání do strany a péči o členskou základnu. Z celkového počtu 12 800 nově přijatých členů a kandidátů v prvním pololetí 1971 bylo 72,5 % ve věku do 30 let a 54,9 % dělníků. Počet a struktura členů, kterým bylo ukončeno členství - 8 976 - a důvody ukončení ukazují, že ZO KSČ očišťují stranu od lidí, kteří nemají předpoklady být dále členy strany a neplní své stranické povinnosti.

Tyto pozitivní tendence v činnosti ZO i členů a příznivý vývoj v přijímání do strany vytvářejí spolu se stupněm dosažené ideové, organizační a akční jednoty předpoklady pro plnění úkolů při dalším zkvalitňování členské základny strany. Vytvořené předpoklady nelze přeceňovat, neboť úroveň práce celé řady stranických organizací neodpovídá současným úkolům; i podmínky, které

je nezbytné vytvořit ve společnosti, ukazují, že další zkvalitňování členské základny strany bude velmi složitým a náročným procesem.

5. Podmínky zkvalitňování členské základny strany

Úkoly dalšího zkvalitňování členské základny jsou náročné, ale reálné. Vycházejí ze současné situace ve straně a společnosti, z nutnosti řešit problémy dané etapy rozvoje socialismu a upevňovat vedoucí úlohu strany. Vycházejí však také z potřeb, jež přinese budoucí rozvoj socialistické společnosti.

Naléhavost a složitost zabezpečení úkolů, jež povedou k pozvednutí úrovně činnosti strany, je v tom, že nejsou jen vnitrostranickou záležitostí, ale dotýkají se všech úseků společenského života. Proto musí být k jejich plnění ve straně i společnosti vytvářeny potřebné podmínky.

Základní podmínkou, na niž strana musí soustředit hlavní pozornost, je celková realizace závěrů XIV. sjezdu. Úspěchy v plnění úkolů, jež sjezd vytyčil, budou v rozhodující míře ovlivňovat vědomí pracujících, přesvědčovat je o správnosti politiky strany, posilovat jejich důvěru, jejich politickou a sociální jistotu, a vytvářet tak příznivé politické klima i pro řešení otázek dalšího rozvoje členské základny strany. Základní podmínkou k tomu je získat podporu a aktivní účast pracujících, zejména dělnické třídy, při plnění linie strany.

Po XIV. sjezdu došlo k dalšímu významnému pozitivnímu posunu veřejného mínění ve vztahu k politice strany. Proto je nezbytné využít příznivého politického klimatu ke zvýšení účasti a iniciativy pracujících v politické i hospodářské oblasti a také k upevnění autority strany a pocitu hrdosti na jméno člena strany.

Veliký význam má zvláště plnění úkolů v hospodářské oblasti. Právě zde se mohou pracující nejvýznamněji přesvědčit, že důsledně plníme závěry XIV. sjezdu, že se naše slova nerozcházejí s činy.

Přitažlivost politiky strany poroste, bude-li strana důsledně

bojovat za plnění národohospodářských plánů, za další zvyšování životní úrovně pracujících, prosazovat správnou sociální politiku, zabezpečovat řešení nejrůznějších zdánlivě i drobných problémů, které pracujícím ztěžují jejich práci a život. To současně předpokládá nekompromisně vyžadovat řešení nedostatků i nepořádků ve výrobě, v organizaci práce, v pracovní disciplíně, které poškozují autoritu strany a socialistického zřízení. Významnou odpovědnost zde mají především vedoucí hospodářští pracovníci, jimž přísluší tyto otázky, ve spolupráci s kolektivy pracujících, včas řešit.

Druhou zásadní podmínkou pro zkvalitňování členské základny a pro formování strany jako vedoucí síly společnosti je podstatné zvýšení úrovně komunistické výchovy ve straně i společnosti. Je proto nezbytné přijmout nutná opatření k podstatnému zlepšení výchovy, a to zejména:

- dělnické třídy, zvláště pak dělnické mládeže, a k zesílení účasti státu i ROH na této výchově;
- mládeže od škol počínaje, včetně SSM;
- ve straně, včetně rozvoje stranického školství k zajištění výchovy současné členské základny, zejména členů do 40 let, i výchovy budoucích kandidátů.

Řešení těchto otázek nesnese odkladu a musí být důsledné.

Kvalitativní zlepšení sociálního složení strany, posílení dělnického jádra ve straně je nemyslitelné bez systematické, cílevědomě uskutečňované politické výchovy dělnické třídy, zejména její ekonomicky činné části, kde se projevují vážné slabiny. Bude nezbytné tyto slabiny hlouběji analyzovat a dosáhnout, aby nejen stranické, ale i státní orgány a společenské organizace, zejména ROH, SSM, aktivně přistupovaly k plnění tohoto úkolu.

Zvlášť naléhavá je otázka rozhodného zvýšení úrovně výchovy mladé generace. Její řešení je prvořadou podmínkou pro zajištění úkolů dalšího formování strany a budoucího vývoje socialistické společnosti. Proto má zesílení vlivu a působení strany mezi mládeží mimořádnou důležitost, a zde musí v činnosti strany dojít k zásadnímu obratu. Výchova mladé generace je prvořadou po-

vinností všech orgánů státu, který v souladu s politikou strany a marxistickou ideologií musí k tomu plně využít všech svých nástrojů. Dosavadní neuspokojivý stav úrovně výchovy mládeže vyžaduje rozhodného řešení. Dosáhnout trvalého zlepšení ve výchově mladé generace vyžaduje vypracovat komplexní opatření v oblasti školství i v práci všech organizací, které pracují s mládeží nebo mají na ni výchovný vliv.

Mimořádnou pozornost je třeba soustředit na podstatné a všestranné zkvalitnění učňovského školství, připravujícího novou dělnickou generaci.

Stranické a odborové organizace, příslušné státní orgány a vedení závodů a podniků, které mají učňovská střediska, musí zvýšit svoji odpovědnost za politickou práci v učitelských, mistrovských i vychovatelských kolektivech a za stav ideově výchovné práce mezi učiteli. Bezodkladně nutné je zabezpečit, zejména kádrovou práci při výběru učitelů, mistrů a vychovatelů, aby se dosahovalo jednoty odbornosti a političnosti ve výchově učňovského dorostu a posilovalo se u dělnické mládeže vědomí příslušnosti k vládnoucí třídě v naší socialistické společnosti. Při výchově mladé dělnické třídy využít i zkušených a dlouholetých členů strany včetně těch, kteří odcházejí do důchodu nebo jsou již v důchodu. K tomu přijmout potřebná organizační opatření.

Pokud jde o výchovu mladé generace, je potřebné přijmout opatření, aby všechny prostředky masového působení včetně umělecké tvorby zesílily své působení na mládež v socialistickém duchu. Strana musí požadovat, aby činnost a úroveň působení těchto prostředků nezůstávala u dosažených výsledků.

Významným činitelem v socialistické výchově mládeže se musí stát Socialistický svaz mládeže. Tato organizace je sice stále ve stadiu své výstavby, ale přesto je třeba požadovat, aby se její výchovný vliv na mládež zvyšoval a prohluboval. Již dnes k tomu má předpoklady - má ve svých řadách 477 829 členů, z toho přes 161 000 dělníků /včetně zemědělských/.

Kromě SSM je mnoho mladých lidí organizováno v ČSTV, Sva-

zarmu a dalších společenských organizacích. Nejvíce mladých lidí je však organizováno v ROH, téměř 1 milión. Vážnou slabinou práce těchto organizací je nedoceňování všestranného a hlavně politického působení na mládež.

Pozitivním jevem v posledním období je, že konsolidace ve všech oblastech společenského života má příznivý vliv i na myšlení a postoje mladé generace, což se projevuje v rostoucí politické a pracovní aktivitě mládeže. Další konkrétní, cílevědomý a hlavně jednotný postup všech stranických orgánů a organizací, státních orgánů, společenských organizací, škol a všech učitelů, kteří působí na mladou generaci, je předpokladem k získání nejširšího okruhu mládeže pro věc socialismu a k získávání nejlepších z nich ke vstupu do KSČ.

Rozhodující úlohu při vytváření příznivých podmínek pro zkvalitňování členské základny má důsledné uplatňování stanov strany v životě strany, v životě každé základní organizace. Přitom hlavní je docílit plného uplatnění principu demokratického centralismu, stranické kázně i rozvoje vnitrostranické demokracie, která je předpokladem rozvoje iniciativy všech členů.

Mimořádnou úlohu budou hrát i otázky výchovy členů a kandidátů. Vytvořit podmínky, aby se úroveň stranické výchovy podstatně zvýšila, odstranila se nahodilost a formálnost ve výchově. To vyžaduje přehodnotit úroveň vnitrostranického vzdělání a stranického školství.

Důležitou podmínkou a předpokladem úspěchů ve zkvalitňování členské základny je zabezpečit cílevědomost a důslednost v postupu a činnosti jednotlivých orgánů a organizací strany a používání účinných politických metod.

6. Závěrem

1. XIV. sjezd strany stanovil úkoly dalšího rozvoje naší socialistické společnosti směřující ke zvýšení stupně jejího politického, ekonomického a kulturního rozmachu.

Úspěšný rozvoj socialistické společnosti je plně závislý na důsledném uplatňování a prohlubování vedoucí úlohy strany. Aby

strana byla schopna plnit svou vedoucí funkci ve společnosti, musí neustále ve své činnosti využívat nových poznatků o svém vývoji a vývoji společnosti, musí neustále zdokonalovat svůj vnitřní život a celou vnitřní strukturu, předcházet jejímu zaostávání za potřebami strany a společenského vývoje.

Mezi vnitřním životem strany a její společenskou funkcí je úzký vztah. Vnitřní život strany nemůže být zkoumán a rozvíjen jen sám o sobě, odtrženě od celospolečenských vztahů, a naopak rozvoj vnitřního života strany ovlivňuje podmínky působení strany v celkovém společenském pohybu a situaci ve společnosti.

Strana je nyní v etapě, kdy dochází k soustředěné realizaci závěrů XIV. sjezdu strany, který stanovil úkol formovat stranu na kvalitativně vyšší úrovni, pečovat systematicky o zkvalitňování a růst členské základny. Stranickým orgánům a organizacím uložil trvale a cílevědomě upevňovat revoluční charakter strany posilováním jejího dělnického jádra z nejlepších politicky a ideově vyspělých příslušníků dělnické třídy, družstevního rolnictva a socialistické inteligence. Odpovědnost za budoucnost strany a socialismu se musí projevit v dalším upevnění vztahu strany k mladým lidem, a tím i k jejich přijímání do strany, zejména u dělnické mládeže.

Když XIV. sjezd zdůraznil naléhavost a složitost dalšího formování strany a zkvalitňování jejího složení, vycházel ze závěrů Poučení z krizového vývoje strany a společnosti po XIII. sjezdu KSČ. Nelze připustit opakování minulých chyb, projevujících se zejména v dlouhodobém zanedbávání těchto otázek, v metodách řízení růstu členské základny strany.

Zabezpečování stálého zkvalitňování strany, jejího potřebného sociálního a věkového složení, bylo dlouhou dobu zužováno převážně na kvantitativní hlediska, na mechanické nahrazování přirozených úbytků členů strany. Docházelo k oslabování odpovědného individuálního výběru nejlepších lidí metodami náboru. Ve formování strany se projevovala škodlivá živelnost, nedařilo se zastavit pokles počtu přijímaných dělníků a mladých lidí. Při doplňování stranických řad bylo dlouhodobě podceňováno zejména třídní hledisko.

Teoriemi o všelidovém státu, o tom, že strana je stranou všeho lidu, se postupně ustupovalo od docenění úlohy dělnické třídy v současné etapě budování socialismu, což se odrazilo v nerespektování základního leninského požadavku na sociální složení strany.

2. Provedený rozbor členské základny strany z hlediska současných a také příštích úkolů strany přesvědčivě ukazuje, že cílevědomé řízení rozvoje členské základny se musí stát jedním z hlavních vnitrostranických úkolů po XIV. sjezdu strany.

Cílem dalšího zkvalitňování a doplňování členských řad je plné zabezpečení vedoucí úlohy strany ve všech oblastech a místech života naší socialistické společnosti.

To vyžaduje řešit v organické jednotě formování strany ve dvou základních směrech:

a/ rozhodující pozornost věnovat dalšímu upevňování současné členské základny cestou hlubokého pochopení a důsledné realizace závěrů XIV. sjezdu, vysoké aktivity všech stranických orgánů a organizací a všech členů strany;

b/ zabezpečovat zkvalitňování stranických řad v takové sociální a věkové struktuře, která umožní uplatňovat vliv strany ve všech sociálních skupinách a na všech rozhodujících místech; zároveň neustále posilovat dělnické jádro strany a zvyšovat podíl družstevních rolníků a mládeže ve straně.

Další upevnění současné členské základny vyžaduje zejména:

- upevňovat ideovou, organizační a akční jednotu strany;
- důsledně rozvinout vnitrostranický život podle stanov;
- věnovat maximální pozornost výchově členů strany, kteří v příštích letech budou tvořit jádro strany a jejího funkcionářského aktivu /členové do 40 let/. Zabezpečit, aby většina těchto členů strany mohla projít internátním školením /kursy/, zaměřit se na upevňování jejich znalostí marxisticko-leninské teorie a na dosažení potřebné politické praxe. K tomu účelu rozšířit síť stranických škol o okresní stranické školy.

Spolu s nezbytným úkolem zvýšit kvalitu současné členské zá-

kladny je nutno řešit i vážné slabiny v sociálním a věkovém složení a v rozmístění komunistů.

Jedna z rozhodujících podmínek, která ovlivňuje kvalitu stranických řad, je její sociální složení.

KSČ je předvojem dělnické třídy, vedoucí silou socialistické společnosti a garantem jejího dalšího socialistického vývoje. Zastoupení dělníků ve straně neodpovídá plně požadavkům marxisticko-leninského charakteru naší strany. XIV. sjezd strany proto uložil posílit dělnické jádro strany.

Provedený rozbor ukazuje na nutnost soustředit úsilí strany v nejbližších 5 - 10 letech na tyto úkoly:

- zabezpečovat vedoucí místo dělnické třídy i ve složení strany, aby toto složení plně odpovídalo jejímu dělnickému charakteru, místu a úloze dělnické třídy v socialistické společnosti. Většinu nově přijímaných kandidátů a členů musí proto tvořit nejlepší příslušníci dělnické třídy. Posilovat dělnické jádro strany přijímáním i těch pracujících, kteří vyšli z řad dělnické třídy, byli na základě svých politických a odborných kvalit vyzdviženi do funkcí, dále i těch, kteří charakterem své práce a svým postavením ve výrobě jsou s dělnickou třídou úzce spjati;

- zabezpečovat posílení vlivu strany na vesnici doplňováním stranických řad politicky nejaktivnějšími dělníky-pracovníky státních statků, strojních traktorových stanic a družstevními rolníky. Současně je třeba upevňovat vedoucí úlohu strany na vesnici i získáváním kandidátů z řad obyvatel, kteří bezprostředně nezabezpečují zemědělskou výrobu, ale mají velký společenský vliv /učitelé, lékaři atd./ na vesnici;

- při výběru kandidátů z řad inteligence se zaměřovat především na ty, kteří vyšli z řad dělnické třídy nebo pocházejí z dělnických či komunistických rodin, zejména z těch oblastí, které rozhodují o dalším vědeckotechnickém rozvoji, dále z úseku výchovy a kultury;

- při zlepšování věkového složení strany soustředit pozornost na přijímání mladých lidí do 35 let, kteří musí tvořit většinu nově přijímaných kandidátů, a zároveň cílevědomě utvářet mladou stranickou generaci.

Náročné úkoly v přijímání nových členů strany /kandidátů/ vyžadují vytvořit pro jejich splnění potřebné podmínky ve straně i ve společnosti:

- zvýšit nároky na činnost všech stranických orgánů a organizací, v duchu leninských zásad členství zabezpečit individuální výběr do strany;

- soustředit pozornost na výchovu mládeže, zejména na školách, zabezpečit, aby do výchovného procesu pronikl důsledně princip třídnosti a vysoké komunistické ideovosti;

- posilovat vědomí dělnické třídy o jejím historickém poslání, organizovat širokou účast pracujících, zejména dělníků, na rozvoji aktivity a iniciativy, volit účinné formy jejich zainteresovanosti na hospodářském a politickém životě společnosti;

- účinněji využívat společenských organizací ROH, SSM, ČSTV, Svazarmu, Svazu žen apod. k tomu, aby působily na své členy v socialistickém duchu a podněcovaly je k aktivní účasti při realizování politiky strany;

- popularizovat a propagovat výsledky a metody práce komunistů - nejlepších představitelů dělnické třídy, pracovníků JZD, angažované inteligence, mladé generace v široké veřejnosti.

3. Další formování členské základny strany je náročným úkolem, který předpokládá cílevědomost a důslednost v činnosti jednotlivých orgánů a organizací strany. K zabezpečení dané orientace formování členské základny a jejího růstu je nezbytné, aby:

- ÚV KSČ přijal směrnici k zabezpečení úkolů v dalším formování a zkvalitňování členské základny strany;

- orgány ústředního výboru KSČ realizovaly a kontrolovaly plnění směrnice;

- KV KSČ a OV KSČ na základě vlastního rozboru a v souladu se směrnicí ÚV KSČ přijaly opatření s konkrétními úkoly pro zkvalitňování členské základny strany na nejbližší 2 - 3 roky /okresní výbory musí poskytnout maximální pomoc základním organizacím KSČ při projednávání a zabezpečování postupu ke

splnění úkolů spjatých s formováním současné členské základny a s přijímáním nových členů a kandidátů do strany/.

x

Dosáhnout dalšího zkvalitnění členské základny strany nebude vzhledem k dřívějším nedostatkům i budoucím náročným politickým úkolům snadné. Bude to obtížný proces, avšak naprosto nezbytný, neboť zabezpečí další zvyšování vedoucí úlohy strany v naší socialistické společnosti.